

Posudok oponenta na habilitačnú prácu Dr. Jakuba Bartoszewského: „Meeting of the philosopher with the reality on research of Mordecai Roshwald's philosophical thought“ (Spotkanie filozofa z rzeczywistością. Z badań nad myślą filozoficzną Mordecaia Roshwalda).

Pohľad človeka na svet, ktorý ho obklopoval (a v ktorom bol existenciálne zakotvený), vzbudzoval údiv už v období vzniku prvých filozofických predstáv, učení a škôl v starovekom Grécku. A pohľad na „hviezdne nebo nad hlavou“ privádzal do úžasu ešte aj I. Kanta, cca dve tisíc päťsto rokov po objavení sa filozofie. Jednoducho: *skutočnosť* bola, je a zrejme i bude najväčším predmetom skúmania filozofie a práve „pohľad filozofa na skutočnosť“ je aj leitmotívom predkladanej habilitačnej práce Dr. Jakuba Bartoszewského, ktorej plný a presný názov znie: „Meeting of the philosopher with the reality on research of Mordecai Roshwald's philosophical thought“ (Spotkanie filozofa z rzeczywistością. Z badań nad myślą filozoficzną Mordecaia Roshwalda).

Napriek tomu, že autor termín „spotkanie“ – v širšej slovenskej anotácii k poľskému textu habilitačného spisu – prekladá ako „pohľad“, čo rešpektujem ako jeho „autorské právo“, nazdávam sa, že celkom priliehavým – by v tomto prípade – mohol byť aj tzv. *doslovný preklad* slova „spotkanie“ v zmysle „stretnutie“ a to i preto, že „pohľad“ na niečo jednoducho predpokladá „stretnutie“ s tým, na čo upierame svoj zrak („pohľad“), atď.

Predložený habilitačný spis je sui generis špecifický, lebo implikuje problematiku systematicko-filozofickú i historicko-filozofickú, gnozeologickú i ontologickú (metafyzickú), antropologickú i axiologickú, atď.

Habilitant si kladie za cieľ analyticky prezentovať filozofické myslenie súčasného filozofa Mordecaia Roshwalda. Hneď v úvode zdôrazňuje, že uvedené myslenie je inšpirované predovšetkým tvorbou Martina Bubera, tradíciou židovskej, resp. chasidskej duchovnosti a osobnou životnou skúsenosťou.

Téma je spracovaná na základe uplatnenia prístupu „ad fontes“. Habilitant má detailny prehľad o tvorbe Mordecaia Roshwalda a dokonca udržiava s ním čulý korešpondenčný kontakt (listy, atď.). O znalosti diela Mordecaia Roshwalda – zo strany habilitanta – teda niet pochybnosti. Dokladá to napokon aj časť jeho doterajšej publikačnej činnosti a najmä tzv. „Rozmowy z profesorem M. Roshwaldem“, ktoré sú zatiaľ v rukopisnej podobe, tzv. „maszynopis“.

Predložená práca je funkčne členená na tri základné kapitoly, ktoré sú ďalej štrukturované na konkrétne problémové podkapitoly.

V úvodnej kapitole vymedzuje základné gnozeologické a ontologické východiská tvorby M. Roshwalda, t. j. *umiernený* epistemologický aj metafyzický realizmus. Pri obhajobe by bolo vhodné, keby habilitant predstavil svoje chápanie týchto východísk tvorby M. Roshwalda a predovšetkým svoj vzťah k ním, teda, či sa s touto pozíciou stotožňuje a pod.

V druhej kapitole analyzuje inšpiračné zdroje tvorby M. Roshwalda, pričom interpretačne exponuje tradície chasidskej duchovnosti, názory Leona Rotha a filozofickú koncepciu Martina Bubera. V tejto súvislosti sa vynára otázka: ako habilitant hodnotí vzťah M. Roshwalda k týmto inšpiračným zdrojom. Bol M. Roshwald ich „epigónom“, alebo sa nimi naozaj iba inšpiroval a koncepcia, ktorú sám vytvoril je v pravom zmysle slova „originálnou“?

V tretej – obsahovo ťažiskovej – kapitole predstavuje Roshwaldovu koncepciu „filozofie starostlivosti“ (*filozofia troski*). Habilitant sa tu viac krát (a oprávnene) vracia k Sokratovi, pričom správne zdôrazňuje, že v prípade Mordecaia Roshwalda nejde len o Sokratove „činné staranie sa o dušu“ (gr. *epimeleia tés psychés*) – a to i napriek tomu, že iba vďaka duši a prostredníctvom duše je človek schopný rozoznávať *dobro* a *zlo* – ale ide tu o „starostlivosť“ v širšom antropologickom, či dokonca aj v ontologickom zmysle a význame.

Áno, z analýzy textov Mordecaia Roshwalda naozaj vyplýva, že mu ide o „zodpovednú starostlivosť“, ktorú vzťahuje nielen na seba, ale aj na iných ľudí, na prírodu i celý svet. Povedané inak: je to *starostlivosť* o „JA“ i „TY“, je to *starostlivosť* o ľudstvo ako také, je to *starostlivosť* o „celý svet človeka“ i „svet prírody“, v ktorej je človek existenciálne zakotvený a s ktorou je „v osudovo nevyhnutnom“ vzťahu, lebo nemôže žiť „mimo prírody“, atď.

Stotožňujem sa s názorom habilitanta (a skrze neho i s názorom Mordecaia Roshwalda), že budúcnosť človeka a ľudstva, bez takto chápanej (a prežívanej) *starostlivosti*, je veľmi pochybná a neistá. Z tohto hľadiska je koncepcia „zodpovednej starostlivosti“ aktuálnou nielen v súčasnosti (takpovediac „pre túto chvíľu“), ale tiež – a najmä – s ohľadom na budúcnosť, o ktorej sa rozhoduje už dnes. V rámci obhajoby by bolo vhodné, keby habilitant odpovedal na otázku: čo z vyššie uvedenej Roshwaldovej koncepcie považuje on za najaktuálnejšie, originálne a prínosné a čo je len výsledkom určitej „aplikačnej“, či „receptívnej nadväznosti“?

Téma predkladanej habilitačnej práce je prezentovaná adekvátnym odborným štýlom, „zrozumiteľným“ jazykom a na primeranej teoretickej úrovni. Analytické sondy do skúmanej problematiky sú dostatočne „hlboké“ a argumentačne presvedčivé. Práca ako celok nepochybne „posúva“ aktuálne hranice poznania tvorby Mordecaia Roshwalda. Na Slovensku je ojedinelým príspevkom k problematike súčasnej filozofie poľskej i americkej proveniencie. S prihliadnutím na tieto i ďalšie skutočnosti konštatujem, že predložený habilitačný spis spĺňa všetky kritéria kladené na tento druh kvalifikačných prác a preto ho odporúčam k obhajobe. Na základe úspešnej obhajoby navrhujem udeliť Dr. Jakubovi Bartoszewskemu titul *docent* v odbore *filozofia*.